

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Efektivní compliance program menších subjektů

Compliance program představuje pro právnickou osobu zásadní nástroj ochrany před trestní odpovědností. Přesto jeho zavedení nepovažují zejména menší subjekty za nutné. Mnohdy se totiž domnívají, že compliance program se týká pouze velkých korporací a že jde o složitou a nákladnou záležitost, jejíž praktický přínos je velmi omezený. Tato představa je mylná.



TOMAN, DEVÁTÝ & PARTNEŘI
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

Trestní odpovědnost právnických osob byla do právního řádu ČR zavedena s účinností od 1. 1. 2012 zák. č. [418/2011](#) Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim (dále jen „ZTOPO“). Trestní odpovědnost je vyloučena pouze v případě státu a územních samosprávných celků při výkonu veřejné moci.[1] Trestně odpovědná tak může být jak společnost o tisících zaměstnanců, tak i malý subjekt zaměstnávající několik málo lidí (či dokonce zcela bez zaměstnanců).

V § 8 ZTOPO je upravena přičitatelnost trestného činu právnické osobě. Ta se uplatní tehdy, pokud osoba spadající do jedné ze čtyř vymezených kategorií[2] spáchá protiprávní čin v zájmu nebo v rámci činnosti dané právnické osoby. ZTOPO v takovém případě původně umožňoval zabránit přičitatelnosti tohoto jednání právnické osobě pouze v případě řadových zaměstnanců, a to jen za určitých podmínek. S účinností od 1. 12. 2016 se však může právnická osoba trestní odpovědnosti zprostit vždy, „pokud vynaložila veškeré úsilí, které na ní bylo možno spravedlivě požadovat, aby spáchání protiprávního činu osobami uvedenými v odstavci 1 zabránila.“[3] Toto „úsilí“ může představovat zejména kvalitní compliance program.

Compliance program je zpravidla chápán jako soubor opatření zajišťující dodržování (nejen) právních norem a předcházení trestné činnosti. Obsah, resp. rozsah compliance programu je individuální a je třeba jej přizpůsobit konkrétní právnické osobě.

Koncem minulého roku zveřejnilo Nejvyšší státní zastupitelství metodiku[4] k aplikaci § 8 odst. 5 ZTOPO. V této metodice jsou mimo jiné popsány nástroje, které může compliance program obsahovat. Vycházíme-li z výčtu a obsahu nástrojů uvedených v metodice, lze dle mého názoru v podmínkách menších subjektů sestavit kvalitní compliance program z následujících prvků:

- **Revize vnitřních předpisů a dalších dokumentů.** V rámci revize je provedena kontrola a případná úprava dokumentů tak, aby vedly k minimalizaci rizika trestné činnosti v rámci právnické osoby. V případě menších subjektů se může jednat zejména o kontrolu pracovních smluv a případně dalších dokumentů upravujících povinnosti osob působících v právnické osobě a dohled nad jejich činností. Malý subjekt má vnitřních předpisů zpravidla minimum. V rámci compliance programu není cílem uměle vytvářet složitou (a pro daný subjekt bezúčelnou) předpisovou základnu, doporučit však lze přinejmenším přípravu stručného

etického kodexu, ve kterém právnická osoba vyjádří svoji vůli dodržovat právní a etické normy spolu s konkrétními pravidly vedoucími k dosažení tohoto cíle. Etický kodex je provázán s dalšími dokumenty, kdy zejména pracovní smlouvy obsahují povinnost zaměstnanců k jeho dodržování.

- **System hlášení a řešení závadných jevů.** Právnická osoba pověří určitou osobu k posuzování a řešení událostí, které mohou představovat rozpor s právními předpisy či jinými pravidly (např. etické normy). V případě menších právnických osob je vhodným řešením spolupráce s advokátem, který je zejména nadán dostatečnou odborností k tomu, aby byl schopen účinně řešit vzniklé případy, jakož i navrhnout vhodná opatření do budoucna. Zvolený odborník rovněž ve spolupráci se statutárním orgánem či pověřeným zaměstnancem zajistí systém oznamování incidentů tak, aby oznamovatelé (především zaměstnanci, ale i další osoby) měli možnost s případným zachováním anonymity upozornit na závadná jednání dotýkající se právnické osoby. V praxi může příslušné podněty přijímat např. statutární orgán či pověřený zaměstnanec, který po konzultaci s advokátem věc prošetří a zajistí odpovídající kroky.
- **Pořádání pravidelných školení.** Pracovníci právnické osoby se pravidelně účastní semináře s odborníkem. Obsahem školení je především vysvětlení podstaty a účelu compliance programu, základních zásad prevence trestné činnosti v rámci právnické osoby a dodržování etických zásad s důrazem na rizikové oblasti trestné činnosti (zejména s ohledem na povahu činnosti daného subjektu). Součástí je demonstrace na praktických příkladech. Frekvenci školení lze zvolit zejména v závislosti na velikosti právnické osoby a rizikovitosti její činnosti.
- **Pravidelné vyhodnocování uplatňování compliance programu.** O provádění compliance programu jsou připravovány pravidelné zprávy, ve kterých jsou zachyceny veškeré relevantní události (provedené kontroly, hlášené incidenty a způsob jejich řešení, provedená školení atd.).

Dobře sestavený compliance program přitom nemusí být pouze nástrojem chránícím právnickou osobu před trestní odpovědností. Revize vnitřních předpisů a dalších dokumentů u menších subjektů nemusí být časově rozsáhlá činnost, může však mnohdy odhalit i existující právní rizika netrestní povahy (neplatnost smluv, odkazy na zrušené právní předpisy atd.). Pravidelná školení lze přizpůsobit potřebám právnické osoby a zahrnout do jejich programu i právní otázky mimo compliance program.

Při vhodném přizpůsobení konkrétní právnické osobě lze sestavit efektivní compliance program při vynaložení relativně nízkých nákladů. Existence a uplatňování compliance programu přitom může být právě tím, co rozhodne o trestní odpovědnosti (a v krajním případě i o konci existence) příslušné právnické osoby.



Mgr. Petr Motyčka,
advokát

Trojanova 12
120 00 Praha 2

Tel.: +420 224 918 490

Fax: +420 224 920 468

e-mail: ak@iustitia.cz

[1] § 6 odst. 1 ZTOPO

[2] Dle § 8 odst. 1 ZTOPO se jedná o následující osoby: a) statutární orgán nebo člen statutárního orgánu, anebo jiná osoba ve vedoucím postavení v rámci právnické osoby, která je oprávněna jménem nebo za právnickou osobu jednat, b) osoba ve vedoucím postavení v rámci právnické osoby, která u této právnické osoby vykonává řídicí nebo kontrolní činnost, i když není osobou uvedenou v písmenu a), c) ten, kdo vykonává rozhodující vliv na řízení této právnické osoby, jestliže jeho jednání bylo alespoň jednou z podmínek vzniku následku zakládajícího trestní odpovědnost právnické osoby, nebo d) zaměstnanec nebo osoba v obdobném postavení při plnění pracovních úkolů, i když není osobou uvedenou v písmenech a) až c), jestliže jí ho lze přičítat podle odstavce 2.

[3] § 8 odst. 5 ZTOPO

[4] Dostupná na [www](#), k dispozici >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporáční autonomie](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)